

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ KOVAI SU OBELŲ ŠAKŲ IŠVEŠĖJIMO IR
KRIAUŠIŲ NYKIMO FITOPLAZMOMIS NAUDOJIMO TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2010 m. vasario 26 d. Nr. 3D-180
Vilnius

Igyvendindamas 2000 m. gegužės 8 d. Tarybos direktyvą 2000/29/EB dėl apsaugos priemonių nuo augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų įvežimo į bendriją ir išplitimo joje (OL 2000 L 169, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. sausio 8 d. Komisijos direktyva 2010/1/ES (OL 2010 L 7, p. 17), ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#)) 4 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

t v i r t i n u Fitosanitarijos priemonių kovai su obelų šakų išvešėjimo ir kriaušių nykimo fitoplazmomis naudojimo taisykles (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KAZYS STARKEVIČIUS

FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ KOVAI SU OBELŲ ŠAKŲ IŠVEŠĖJIMO IR KRIAUŠIŲ NYKIMO FITOPLAZMOMIS NAUDOJIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Fitosanitarijos priemonių kovai su obelų šakų išvešėjimo ir kriaušių nykimo fitoplazmomis naudojimo taisyklių (toliau – taisyklės) tikslas – nustatyti tvarką obelų šakų išvešėjimo ir kriaušių nykimo fitoplazmų (toliau – fitoplazmos) židiniams nustatyti, sunaikinti ir užkirsti kelią fitoplazmoms plisti.

2. Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos:

Obelų šakų išvešėjimo ir kriaušių nykimo fitoplazmų augalai šeimininkai (toliau – augalai šeimininkai) – obelis (*Malus sp.*), kriaušė (*Pyrus sp.*) ir cidonija (*Cydonia sp.*).

Obelų šakų išvešėjimo ir kriaušių nykimo fitoplazmų židiny (toliau – fitoplazmų židiny) – medelynas, kuriame auga visų augimo stadijų fitoplazmomis užkrėsti ir turintys sąlytį (besiliečiantys šakomis, suaugę šaknimis) augalai šeimininkai.

Obelų šakų išvešėjimo ir kriaušių nykimo fitoplazmų apsauginė zona (toliau – apsauginė zona) – teritorija, esanti 250 m spinduliu aplink fitoplazmų židinį.

3. Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatyme (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#)) ir kituose teisės aktuose.

II. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS FITOPLAZMŲ PLITIMUI ŽIDINIUOSE KONTROLIUOTI

4. Valstybinės augalų apsaugos tarnybos (toliau – tarnyba) regioninių augalų apsaugos ir karantino punktų pareigūnai (toliau – tarnybos pareigūnai) liepos–rugsėjo mėnesiais dėl galimo užkrėtimo fitoplazmomis ne rečiau kaip 1 kartą atlieka fitosanitarinį patikrinimą, tikrindami vaismedžių medelynus ir jų aplinkoje augančius augalus šeimininkus.

5. Fitosanitarinio patikrinimo metu tarnybos pareigūnas privalo:

5.1. patikrinti visos medelyne vykdomos veiklos dokumentaciją (vizualūs stebėjimai, atliktų laboratorinių tyrimų rezultatai, augalų apsaugos priemonių naudojimas, dezinfekcija, augalų liekanų utilizavimas, augalo pasų registracija ir saugojimas, sodinamosios medžiagos pirkimo ir pardavimo dokumentai ir kt.);

5.2. vizualiai apžiūrėti medelyne auginamus augalus ir, pastebėjęs fitoplazmų požymių, pagal mėginių paėmimo metodiką, patvirtintą tarnybos viršininko įsakymu, paimti mėginių laboratoriniams tyrimams ir išsiųsti juos į tarnybos Fitosanitarinių tyrimų laboratoriją (toliau – laboratorija);

5.3. su globaliniu padėties nustatymo sistemos imtuvu ir geografinė informacine sistema pažymėti vizualiai apžiūrėtą plotą ir pavyzdžio paėmimo vietą (tikrinimo vietos taškai ir nustatyto fitoplazmų židinio taškai turi būti pažymėti skirtingomis spalvomis).

6. Gavęs laboratorinių tyrimų rezultatus, įrodančius esant fitoplazmų, tarnybos pareigūnas, siekdamas kuo skubiau sunaikinti aptiktą fitoplazmų židinį ir išsiaiškinti, ar nėra užkrėsti aplink augantys augalai šeimininkai, privalo:

6.1. pranešti augalų augintojui fitosanitarinio tikrinimo rezultatus, nurodyti privalomus atlikti veiksmus fitoplazmomis užkrėstiems augalams šeimininkams sunaikinti ir dalyvauti jų sunaikinimo procese;

6.2. dar kartą vizualiai apžiūrėti fitoplazmų židinyje ir apsauginėje zonoje augančius augalus šeimininkus ir paimti papildomus mėginius nuo šalia fitoplazmomis užkrėsto augalo

šeimininko augančių ir kitų židinyje augančių augalų šeimininkų. Pagal požymius, o jei tokių nėra, pasirinktinai paimti mėginių ir nuo apsauginėje zonoje augančių augalų šeimininkų, mėginius išsiųsti į laboratoriją ekspertizei;

6.3. nurodyti priemones, kurių turi būti imtasi fitoplazmų židiniui kontroliuoti (prekybos augalais šeimininkais uždraudimas, papildomas purškimas insekticidais ir kt.);

6.4. tris vegetacijos periodus po fitoplazmų židinio aptikimo bent kartą per metus atlikti fitosanitarinį patikrinimą apsauginėje zonoje;

6.5. kompiuteriniame žemėlapyje pažymėti:

6.5.1. tikslią židinio vietą. Jeigu po fitosanitarinio patikrinimo keičiasi fitoplazmų židinio ribos, žemėlapyje jas kiekvieną kartą pažymėti skirtingomis spalvomis;

6.5.2. apsauginėje zonoje augančius augalus šeimininkus ir pavyzdžio paėmimo vietas;

6.6. nustatyti augalų šeimininkų judėjimą iš medelyno ir į medelyną iki židinio nustatymo, kad būtų galima nustatyti fitoplazmų judėjimą (atsekamumą):

6.6.1. atsekti medelyne naudojamos sodinamosios medžiagos kilmę;

6.6.2. atsekti medelyne išaugintos sodinamosios medžiagos realizaciją.

7. Augalų augintojas turi pateikti tarnybos pareigūnui informaciją ir dokumentus, kurie padėtų nustatyti augalų judėjimą iš užkrėsto medelyno (ar) į užkrėstą medelyną fitoplazmų nustatymo metais.

III. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS FITOPLAZMŲ ŽIDINIAMS NAIKINTI

8. Nustačius fitoplazmų židinius, užkrėstų augalų šeimininkų augintojai privalo imtis šių veiksmų:

8.1. kuo skubiau, bet ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo tarnybos pareigūno rašytinio nurodymo, dalyvaujant tarnybos pareigūnui, sunaikinti fitoplazmų židinyje esančius augalus šeimininkus:

8.1.1. mažesnius medelius išrauti su šaknimis ir sudeginti;

8.1.2. didelius medžius galima nupjauti ir sudeginti, paliekant 0,3–0,5 m aukščio kelmą, kurį būtina apdoroti herbicidu arba dygimą slopinančiomis medžiagomis ir nudažyti ryškia spalva, kad būtų galima nuolat stebėti. Kuo greičiau nupjauti ir sudeginti ant kelmo išaugusias atžalas;

8.2. naikinimo metu naudotus įrankius, kitas technines priemones ir drabužius nuplauti dezinfekuojamomis priemonėmis (pvz., 2 proc. NaOH, 70 proc. etilo alkoholis);

8.3. apsauginėje zonoje likusiems augalams šeimininkams naudoti augalų apsaugos priemones (insekticidus) nuo fitoplazmų nešiotojų blakučių (*Psylla* sp.);

8.4. nustačius fitoplazmų židinį ir sunaikinus užkrėstus augalus tris vegetacijos periodus židinio vietoje draudžiama dauginti ir auginti augalus šeimininkus;

8.5. nuolat stebėti apsauginėje zonoje augančius augalus šeimininkus.

9. Tris vegetacijos periodus fitoplazmų židinyje ir apsauginėje zonoje (skaičiuoti pradedama kitais metais po židinio sunaikinimo) turi būti vykdomi fitosanitariniai patikrinimai. Jei tyrimų atlikimo metu buvusiame fitoplazmų židinyje ir apsauginėje zonoje naujų fitoplazmų židinių nenustatoma, šių zonų apribojimai atšaukiami.

10. Prieš tiekiant rinkai apsauginėje zonoje augančių augalų šeimininkų sodinamąją medžiagą, turi būti atliktas jos fitosanitarinis patikrinimas.

11. Naujam augalų šeimininkų medelynui įveisti turi būti naudojama tik sveika augalų šeimininkų sodinamoji medžiaga, padauginta vadovaujantis Sodo augalų dauginamosios medžiagos dauginimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. 3D-480 (Žin., 2005, Nr. [124-4423](#)).

12. Prieš įveisdami augalų šeimininkų medelyną, augintojai privalo kreiptis į tarnybą dėl parinktos vietos fitosanitarinio įvertinimo.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.
